

**Ocena dorobku naukowego i recenzja rozprawy habilitacyjnej dr Leszka Gęsiaka
„Rola radia w społeczeństwie wielokulturowym. Działalność grupy polskiej
w wieloetnicznej australijskiej rozgłośni 3ZZZ”
Wydawnictwo Naukowe Akademii Ignatianum w Krakowie**

Ogólna ocena dorobku naukowego

Ubiegający się o tytuł doktora habilitowanego dr Leszek Gęsiak jest wszechstronnie wykształconym człowiekiem nauki. Wystarczy wspomnieć, że ma za sobą licencjat z filozofii na Wydziale Filozoficznym Towarzystwa Jezusowego w Krakowie, maîtrise canonique w zakresie teologii w Institute Centre Sèvres de Paris, magisterium z teologii na Papieskim Wydziale Teologicznym w Warszawie oraz doktorat w zakresie religioznawstwa obroniony na Uniwersytecie Jagiellońskim. Wszystkie te stopnie naukowe na podstawie napisanych prac dyplomowych zdołał uzyskać w krótkim czasie, w latach 1990-2004.

Jeżeli licencjaty i magisterium oscyływały wokół problemów ściśle teologicznych, to doktorat, choć z zakresu religioznawstwa, dotyczył kulturoznawstwa i socjologii a ponieważ dotyczył wielokulturowości był doskonałym wprowadzeniem do problematyki badawczej będącej osnową rozprawy habilitacyjnej.

Aktywność naukowa i zainteresowania badawcze, jak również działalność praktyczna dr L. Gęsiaka obejmują media, zwłaszcza radio i prasę. Tak było w przypadku funkcji redaktora naczelnego Posłańca Miesięcznika Katolickiego oraz w czasie przygotowywania audycji w Radiu Kraków, podobnie w okresie pracy w Radiu Watykańskim czy stażu w Australii. Wszędzie tam łączył pracę dziennikarską z analizą i ekspertyzą. W przypadku radia studia analiza i ekspertyza, a także realizowane projekty dotyczyły funkcjonowania rozgłośni radiowych w środowisku wielokulturowym. Z jednej strony, tak jak w przypadku stacji polskiej

3 ZZZZ w Melbourne, chodziło o studia nad rolą radia społecznego w środowisku polonijnym, z drugiej strony, w przypadku Radia Watykańskiego, zwłaszcza Sekcji Polskiej, zanalizowanie funkcjonowania rozgłośni, siłą rzeczy, wielojęzycznej i wielokulturowej.

Zwraca też uwagę zaangażowanie habilitanta w projekty łączące praktykę działania mediów ze studiami nad zasobami archiwalnymi Sekcji Polskiej Radia Watykańskiego. Stanowią one, jak słusznie stwierdza Habilitant w autoreferacie, niezwykle inspirujący korpus empiryczny do badań a jednocześnie pole digitalizacji nagrań, dzięki czemu będą dostępne nie tylko dla badaczy i ludzi mediów.

Dr L. Gęsiak realizuje bądź zrealizował cztery projekty: jeden finansowany z grantu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz trzy - w ramach badań statutowych :

1. Zachować i promować polskie dziedzictwo narodowe – digitalizacja i opracowanie naukowe archiwaliów Polskiej Sekcji Radia Watykańskiego (grant MNiSW)
2. Analiza polskojęzycznych zasobów dźwiękowych Sekcji Polskiej Radia Watykańskiego
3. Wielokulturowa i wieloetniczna działalność Radia 3ZZZ
4. Specyfika programowa Sekcji Polskiej Radia Watykańskiego – tożsamość polska a uniwersalny przekaz papieskiej rozgłośni

Owocem wszystkich są publikacje już wydane, w tym praca będąca podstawą habilitacji „Rola radia w społeczeństwie wielokulturowym” względnie przygotowywane do wydania, m.in. pierwsza monografia dotycząca audycji Sekcji Polskiej Radia Watykańskiego.

Dorobek naukowy Habilitanta po uzyskaniu stopnia doktora jest obszerny i wielostronny. Dr L. Gęsiak jest autorem dwóch monografii, w tym tej, która, zgodnie z art. 219 ust 1 pkt 2 a Ustawy o szkolnictwie jest podstawą ubiegania się o tytuł doktora habilitowanego, ośmiu rozdziałów w recenzowanych monografiach, a także dziewięciu artykułów opublikowanych w czasopismach naukowych, w tym pięciu w czasopismach zagranicznych .

Istotną częścią aktywności dr. Leszka Gęsiaka jest dydaktyka i opieka nad pracami dyplomowymi studentów w ramach seminariów licencjackich i magisterskich.

W ciągu swojej pracy naukowo-badawczej i dydaktycznej dr L. Gęsiak pracował w kilku uczelniach polskich i zagranicznych. Zajęcia dydaktyczne prowadzi przede wszystkim w swojej uczelni macierzystej, w Instytucie Dziennikarstwa na Wydziale Filozoficznym

Akademii Ignatianum. Obejmują one bardzo szerokie spektrum: od aksjologii Unii Europejskiej i dziedzictwa kulturowego Europy po podstawy edytorstwa i medioznawstwo europejskie.

W roku akademickim 2004/2005 na Uniwersytecie Jagiellońskim podjął zajęcia w jęz. angielskim dla studentów zagranicznych w ramach programu Erasmus z przedmiotu: Cross-cultural Communication: Bridging Differences. W latach 2013 – 2015 wykładał w Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie oraz w 2018 r. w College of Holy Cross w Worcester MA w Stanach Zjednoczonych. Od kilku lat dr L. Gęsiak uczestniczy w projekcie European Humanism in the Making utworzonym przez uniwersyteckie Centrum św. Ignacego w Antwerpii oraz Federację Uniwersytetów Katolickich Europy i Libanu. Projekt zakłada organizowanie przez włoski Uniwersytet LUMSA Szkół Letnich dla studentów uniwersytetów europejskich, w pracach których Habilitant prowadzi zajęcia na temat „Solidarity and Diversity” jako część bloku „Governance, democracy and civil engagement”.

W 2019 r., dr L. Gęsiak prowadził wykłady z zakresu etyki i deontologii komunikacji na Wydziale Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Katolickiego w Lizbonie oraz o funkcjonowaniu Radia Watykańskiego zorganizowane przez Departament Informacji i Komunikacji na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu św. Józefa w Bejrucie.

Habilitant aktywnie uczestniczy w ruchu naukowym. Zestawienie konferencji z referatami, które wygłosił jest zaiste imponujące. Po obronie doktoratu w 2004 r. wziął udział w ok. 20 konferencjach naukowych międzynarodowych i krajowych, podczas których wygłosił referaty podczas sesji plenarnych. Dotyczące one wielu zagadnień, w tym kwestii wielokulturowości, komunikowania międzykulturowego, roli religii, funkcjonowania wspólnoty europejskiej, problemów etycznych dotyczących pracy, nauki, problemów migracji w Europie, wreszcie mediów z uwzględnieniem, przede wszystkim radia. Wygłosił też kilka wykładów na zaproszenie, głównie instytucji zagranicznych

Dr L. Gęsiak nie uchyla się od pełnienia istotnych funkcji administracyjnych w swojej uczelni, m.in. pełnomocnika Rektora Ignatianum ds. współpracy międzynarodowej i przedstawiciela tej uczelni w organizacjach międzynarodowych, w tym m.in. w Międzynarodowej Federacji Uniwersytetów Katolickich.

Ożywiona działalność medialna i dziennikarska habilitanta obejmuje zarządzanie kilkoma tytułami prasy katolickiej, kierowanie Sekcją Polską Radia Watykańskiego, a ostatnio pełnienie bardzo trudnej obecnie funkcji rzecznika prasowego Konferencji Episkopatu.

Jako dziennikarz i komentator współpracował z radiem i telewizją publiczną, przygotowywał publikacje z przeznaczeniem dla prasy i Internetu, oraz audycje radiowe. Jest też autorem wielu wywiadów, rozmów i innych gatunków dziennikarskich, w tym obsługi pielgrzymki papieskiej w wielu krajach świata. Był też w swoim czasie korespondentem Radia Watykańskiego w Brukseli.

Jest laureatem wielu nagród dziennikarskich, w tym Totus Medialny 2012 dla sekcji Polskiej Radia Watykańskiego, Platynowy Mikrofon Katolickiego Radia Podlasie, Nagrody Rektora Ignatianum

Opinia o publikacji będącej podstawą ubiegania się o stopień doktora habilitowanego

Monografia będąca podstawą ubiegania się dr Leszka Gęsiaka o stopień doktora habilitowanego jest owocem długoletnich zainteresowań badawczych habilitanta: z jednej strony, różnymi aspektami wielokulturowości, z drugiej zaś społecznymi, a zwłaszcza integracyjnymi funkcjami radia oraz ogólnie - dziennikarstwem radiowym.

Wieloaspektowe badania nad funkcjonowaniem polonijnej części rozgłośni społecznej 3ZZZ w Melbourne, które przeprowadził dr L. Gęsiak były możliwe dzięki wielomiesięcznemu pobytowi stażowym w Australii w 2017 r.

Praca składa się z trzech zasadniczych części, przechodząc od ewolucji australijskiego systemu mediów, poprzez opis rozgłośni 3ZZZ jako medialnego eksperymentu etnicznego po analizę działalności Sekcji Polskiej rozgłośni 3ZZZ. W rezultacie, trzy części monografii powstały w wyniku nieco odmiennych podejść badawczych. Dwie części mają charakter analityczno-opisowy, trzecia, najobszerniejsza, dotyczy w największej mierze przedmiotu badań i ma charakter analityczny, zbliżając się do podejścia charakterystycznego dla badań etnograficznych, zwłaszcza gdy uwzględni się wykorzystanie przez Autora takich metod jak obserwacja, pogłębione wywiady indywidualne czy analiza historyczna uwzględniająca takie artefakty jak fotografie, pamiątki, zapiski osób związanych z rozgłośnią. Jednakże Autor nie

rozwinął w dostatecznym stopniu refleksji metodologicznej, równocześnie, dość pobieżnie, odnosząc się do podłoża teoretycznego badań. Tymczasem, zwłaszcza kwestia wielokulturowości, praktyk komunikacyjnych i różnych form interakcji wspomaganych przez technologie informacyjne i komunikacyjne w obrębie społeczności w otoczeniu wielokulturowym, problemy funkcjonowania mediów i ich wpływ społeczny, tradycje badawcze związane z analizami geograficznych, technologicznych, instytucjonalnych i dyskursywnych kontekstów mediów lokalnych i środowiskowych, powiązania między mediami a resztą struktury społecznej zasługiwały na przedstawienie szerszych ram ogólnoteoretycznych, po których, w istocie, poruszał się Habilitant, przeprowadzając badania empiryczne. Szkoda, że Autor nie skorzystał tutaj z refleksji i ustaleń teoretycznych i wskazań metodologicznych takich badaczy jak K.B. Jensen, P. Scanell, D. McQuail, D. Morley, K. Robins, J.B. Thompson.

Współczesne społeczeństwa naznaczone są wieloma podziałami. W społeczeństwach takich, kultura, która zazwyczaj łączy i integruje, staje się w coraz mniejszym stopniu wspólnym kodem, a tym samym, dostępnym dla wszystkich kodem komunikacyjnym. Dotyczy to zwłaszcza społeczeństw wielokulturowych w takich krajach jak Kanada, Australia, Stany Zjednoczone, a od pewnego czasu w niektórych państwach europejskich. Społeczeństwo wielokulturowe, jak pisał o. prof. L. Dyczewski „nie dzieli się na różnorodne, istniejące obok siebie, nie powiązane kawałki, lecz jest różnorodną całością, jednością w wielości, a tym samym bogatym w treść i formę, wieloczynnikowym środowiskiem rozwoju dla swoich członków” (Dyczewski, 2011: 32). Nie znaczy to jednak, by grupy etniczne, kulturowe, religijne, klasy społeczne, generacje, płci składające się na konkretne społeczeństwo nie starały się wyrażać własnej, szczególnej tożsamości zbiorowej czyli takiej, która, „jest poczuciem „my” – tak wobec samych siebie, jak i wobec innych grup czy na tle innych grup”(Golka, 2001: 112).

W obrębie badań mediów i komunikacji pojawia się coraz częściej wezwanie do podejmowania studiów już nie tylko nad kulturami, ale też różnorodnego rodzaju kulturowymi kontekstami. Konteksty te poddają się empirycznym badaniom jako moment wymiany między mediami a uwarunkowaniami społecznymi i kulturowymi. Zgodnie z tym, zarówno to, co media kreują, jak i to, w jaki sposób są odbierane ich przekazy, tworzy kulturę.

Przez pół wieku XX radio było głównym czynnikiem kształtującymi i utrwalającymi narodową kulturę i tożsamość, odzwierciedlając oficjalny wizerunek danego narodu. Z praktycznego punktu widzenia, układ programu radiowego, zwłaszcza w organizacji publicznej, towarzyszył

cyklom i rytmowi życia społecznego. Kiedy po II wojnie światowej w Stanach Zjednoczonych przedstawiała swój raport Komisja Wolności Prasy R. Hutchinsa nie tylko potwierdziła zasadę wolności prasy i wprowadziła pojęcie odpowiedzialności społecznej prasy (*Fairness Doctrine*), ale jednocześnie – i to najważniejsze z punktu widzenia wielokulturowości - zaleciła, by prasa i inne media prezentowały reprezentatywny obraz możliwie wszystkich grup społecznych, i wyjaśniały cele i wartości społeczeństwa (McQuail, 2007).

Historycznie rzecz ujmując, przez długi czas regulacjom radiofonii i telewizji podlegała taka kategoria jak interes publiczny jako ważne narzędzie wzmacniania jedności narodowej. Ten „krajowy” sposób myślenia o interesie publicznym nie uwzględniał jednak różnorodności krajobrazu kultury, przeciwnie – zakładał raczej jej jednorodność (Robins, 2006).

Od lat 60. obserwuje się zwrot w badaniach mediów. Przedmiotem zainteresowania stają się różne rodzaje mediów, zwłaszcza radio i prasa, związane z daną społecznością lokalną. (Jakubowicz 1984). Było to spowodowane po części nowymi możliwościami technologicznymi w produkcji i dystrybucji mediów, ale też ożywieniem tożsamości lokalnej. Habilitant słusznie i mocno podkreśla, że siła oddziaływania form komunikacji, sprzyjających demokratyzacji i wzmacniających poczucie lokalności staje się interesującym zagadnieniem dla badaczy, których zresztą w swojej pracy Autor wymienił (N. Jankowski, P. Lewis, C. Mitchell, R. Day, N. Carpentier i inni). W niektórych przypadkach starano się ten potencjał rozwijać też za pomocą tzw. badań w działaniu (Jensen, 2002). Ogólnie, badania nad mediami lokalnymi i typu *community* służą przede wszystkim dokumentowaniu tego, co wciąż pozostaje znaczącym poziomem komunikacji społecznej.

Zwracam uwagę, że jeszcze bardziej inspirujące pod względem teoretycznym wydały się – w omawianym obszarze dociekań naukowym - badania subkultur. Zaczęły się one rozwijać latach 70. ubiegłego wieku i w większości skupiają się na zjawisku sięgającym lat 50., czyli okresu tworzenia się grup młodzieży, wyrażających siebie poprzez własne praktyki kulturowe (zob. Wertenstein- Żuławski, 1993) jak też fenomenie kultury alternatywnej. Nadana tym zjawiskom nazwa subkultury wskazuje, że te formacje kulturowe można widzieć jako, w pewien sposób, podrzędne lub alternatywne wobec kultury dominującej. Subkultury mogą wyrażać i nagradzać określone style życia i preferencje kulturowe, znajdujące się poza nurtem oficjalnym. Będą, w związku z tym, oddzielone od głównego nurtu kultury i nierzadko pozostające w stosunku do niego w opozycji, częściowo ze względu na leżące u jego podstaw interesy polityczne, częściowo gospodarcze.

Od tego czasu diametralnie zmieniła się rzeczywistość społeczna, gospodarcza i polityczna. Erę globalizacji charakteryzuje rozwój technologiczny i równocześnie większa i szybsza migracja

ludzi, zatem skład audytorium mediów poszczególnych państw zmienił się zasadniczo. Społeczeństwa wielu krajów coraz częściej składają się z różnych populacji imigrantów dla których sfera publiczna narodu gospodarza, daleka jest od dotychczasowego źródła interpretacji i identyfikacji dlatego, niekiedy, media uruchamiane przez imigrantów traktuje się jako diasporyczne (Morley, 2000). D. Morley zauważa, że do pewnego stopnia, oferta programowa mediów głównego nurtu docierająca do członków niektórych grup, stanowiąc zaproszenie do uczestnictwa w życiu społecznym, będzie interpretowana przez innych, jako fakt ich niezaproszenia. I dodaje, że tylko program zbudowany w formie kulturowego *esperanto* może zostać potraktowany jako odwołanie się jednakowo do wszystkich bez przywilejów i podziałów.

Dzisiaj, wydaje się, że wobec imigrantów powinno się jednak stosować bardziej elastyczne formy obywatelstwa. Generalnie, w warunkach globalizacji, a może lepiej – globalizacji, istnieje potrzeba realizowania, bardziej niż kiedykolwiek, takiej polityki medialnej, która jest wrażliwa na różnorodność kulturową. Stąd też lepsze są rozwiązania w postaci tworzenia w społeczeństwie wielokulturowym, mediów niezależnych. Kluczowym krokiem w tym kierunku było ustanowienie takich systemów jak właśnie australijska SBS (Special Broadcasting Service), o której dość obszernie pisze Habilitant, w którym umożliwia się mniejszościom wyrażanie własnych interesów i informowanie o życiu tych mniejszości i kwestiach dotyczących kraju pochodzenia (Jakubowicz, 1989). Jak zauważa A. Kundani (1995:19) jeżeli postrzegamy media jako ważną instytucję funkcjonującą w przestrzeni publicznej, wówczas presja na pełniejszą reprezentację różnego rodzaju mniejszości w mediach krajowych musi być rozpatrywana jako ciągle, równoległe zapotrzebowanie na mniej dyskryminujący wymiar tej przestrzeni. I tutaj również uwaga dotycząca literatury przedmiotu. Szkoda, że Autor nie skorzystał z możliwości jaką dają porównania ze stacjami mniejszościowymi funkcjonującymi w równie rozwiniętym wielokulturowo jak Australia, społeczeństwie kanadyjskim. Tymczasem, doświadczenia kanadyjskie zostały zanalizowane, przynajmniej w dwóch pracach, przez E. Olechowską: *Challenges for International Broadcasting. Identity, Economics, Integration* 1995, a następnie w 2007 r. *The Age of International Radio: Radio Canada International (1945-2007)*. Inne doświadczenia – Sekcji Polskiej BBC zostały opisane w książce o charakterze publicystycznym, Krzysztofa Pszenickiego o historii sekcji polskiej serwisu światowego BBC „Tu Mówi Londyn. Historia Sekcji Polskiej BBC”.

Mimo tych wszystkich uwag o charakterze ogólnoteoretycznym, podkreślić należy, że dwie pierwsze części pracy: pierwsza, w której Autor opisuje australijski system medialny w

aspekcie działania rozgłośni społecznych, w ujęciu historycznym i aktualnym oraz druga, poświęcona już samej rozgłośni Radio 3ZZZ są dobrej próby. Dowodzą nie tylko znawstwa przedmiotu badań przez Autora, umiejętności właściwego doboru źródeł informacji i metod gromadzenia danych, umiejętności analizy i interpretacji zjawisk i procesów zachodzących w systemie społecznym, politycznym i medialnym, a także umiejętności samodzielnego formułowania twierdzeń, wreszcie „słuchu” społecznego.

Punktem wyjścia badań nad australijską wieloetniczną rozgłośnią 3ZZZ i działającą w jej obrębie grupą polską była hipoteza badawcza głosząca, że specyfika radia jako medium i sposób jego oddziaływania odgrywa w społeczeństwie wielokulturowym istotną rolę w podtrzymaniu tożsamości narodowej i kulturowej mniejszości w „kotle” wieloetnicznym, jaki tworzy współcześnie społeczeństwo australijskie.

Część pracy dotycząca analizie działań grupy polskiej w strukturach wieloetnicznej 3ZZZ zawiera się w czterech rozdziałach, w których Autor kolejno, szczegółowo analizuje bądź omawia historię tej inicjatywy medialnej (wyrośnięj jeszcze z założeń społecznych i doświadczeń Sekcji Polskiej SBS), aktywność programową, finansowanie, regulacje, pozyskiwanie informacji, specyfikę pracy redakcyjnej, udział polskiego duchowieństwa w działalności programowej stacji. To w tej części pracy widoczne jest, choć nienazwane, podejście etnograficzne jako długotrwałe zaangażowanie badawcze w dane środowisko społeczne czy zbiorowość lokalną, z zastosowaniem różnych metod i narzędzi badawczych. Dzięki temu, jak się wydaje, osiąga się możliwość poznania wielu aspektów funkcjonowania danego środowiska czy zbiorowości i umieszczenia ich w różnorodnych kontekstach. Podkreślić należy, że to wszystko, o czym wspomniałem, Autor dokonał w sposób zadowolający.

Relatywnie najwięcej miejsca, w omawianej części, poświęcił Autor sporom i konfliktom, zarówno wewnętrznym i zewnętrznym osób zaangażowanym w działalność, najpierw Sekcji Polskiej Radia SBS, później zaś, od 1986 r., grupy polskiej 3ZZZ. Z jednej strony, można je uznać za specyfikę „polskiego piekła”, od którego nie uciekły, niestety, i stacje polonijne np. w USA i Kanadzie a także sekcje polskie serwisów międzynarodowych organizacji publicznych (a w zasadzie wszystkie – BBC, Deutsche Welle, kanadyjska CBC, Radio France International, a także serwisy polskie w Głosie Ameryki, Radiu Wolna Europa, Radiu Moskwa, Radiu Pekin - odwiedziłem w latach 1990-2005), z drugiej zaś, traktując owe napięcia, konflikty i różnice poglądów jako istotne pole dociekań badawczych. W każdym razie dr L. Gęsiak opisał i

zanalizował, jak się wydaje, w maksymalnym stopniu *sine ira et studio*, na podstawie dokumentów, materiałów zastanych oraz rozmów z zainteresowanymi, podłoże, i przebieg i skutki konfliktów. Tak się złożyło, że jako dyrektor Programu I Polskiego Radia, czyniąc starania o rozszerzenie zasięgu stacji o środowiska polonijne i odwiedzając w 2005 r. radiowe stacje polonijne w Melbourne znalazłem się w gąszczu tych konfliktów. Miały one bardzo różne podłoże, w tym polityczne, światopoglądowe, ale też bardziej prozaiczne, dotyczące dostępu do anteny, wynagrodzenia, warunków pracy dziennikarskiej itd. Poznałem też wtedy głęboko zaangażowanego w działalność radia etnicznego, życzliwego Polakom, jak mi się wydawało, Greka Georga Zangalisa, najpierw członka zarządu SBS, później Prezesa Ethnic Public Broadcasting Association of Victoria, skądinąd działacza związkowego i członka Komunistycznej Partii Australii rozwiązanej zresztą w 1991 r. po upadku Związku Radzieckiego.

Praca opatrzona jest obszerną bibliografią, zestawieniem wywiadów przeprowadzonych na potrzeby pracy, spisem skanów dokumentów zamieszczonych w tekście, wreszcie aneksami zawierającymi chronologię wybranych wydarzeń związanych ze zmianami personalnymi stacji z lat 1987-98, a także obszerną dokumentacją fotograficzną, indeksem osobowym i rzeczowym

Reasumując, przyjęta przez Autora konstrukcja rozprawy, erudycja, umiejętność analizy danych pochodzących ze źródeł zastanych i wywołanych, odpowiedzialne formułowanie własnych stwierdzeń, poprawność metodologiczną podjętych badań pozwoliła na zrealizowanie zamierzeń badawczych, a znanstwo podjętej problematyki nie budzi wątpliwości. Zamieszczone na końcu książki, wspomniane zestawienia, a także indeksy: rzeczowy i osobowy okazały się trafnym posunięciem, ułatwiającym „nawigację” po wielowątkowej pracy.

Biorąc pod uwagę przedstawiony do oceny znaczący, z punktu widzenia nauki o komunikowaniu społecznym i mediach, dorobek naukowy dr Leszka Gęsiaka w postaci dwóch monografii, w tym pracę wskazaną jako główne osiągnięcie Habilitanta, artykuły w pracach zbiorowych i czasopismach, wykłady gościnne, wystąpienia konferencyjne w kraju i za granicą, a także opracowywane projekty badawcze, wszystko to wypełnia w znacznym stopniu wymagania formalne stawiane w postępowaniu habilitacyjnym. Dr Leszek Gęsiak, poprzez swoje doświadczenie zawodowe wniósł do przygotowanej rozprawy habilitacyjnej wiele cennych uwag i sugestii dotyczących postrzegania rozgłośni radiowej funkcjonującej w otoczeniu wielokulturowym. Dwie perspektywy oglądu działania stacji 3ZZZ – zewnętrznie i

niejako od środka, przybrały w rozprawie formę komplementarną i wzbogaciły dokonaną analizę.

Nie mam wątpliwości, że zarówno przedstawiona praca jak i znaczny dorobek naukowy, osiągnięcia dydaktyczne, organizacyjne i praktyczne w pełni uzasadniają nadanie dr Leszkowi Gęsiakowi stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach.

Referencje

Dyczewski, L., (2011), *Kultura w całościowym planie rozwoju* Warszawa, Instytut Wydawniczy Pax

Golka, M., (2001), *Socjologia kultury* Warszawa, Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR

Jakubowicz, K., (1989), *'Speaking in Tongues: Multicultural Media and the Constitution of the Socially Homogenous Australian'* w: Wilson, H (1989) *Australian Communication and the Public Sphere*, MacMillan Co. of Australia, South Melbourne

Jensen, K.B, (2002), *Contexts, cultures and computers: the cultural contexts of mediated communication* w: *A Handbook of Media And Communication Research: Qualitative And quantitative methodologies* (ed. Klaus B. Jensen) London – New York Routledge s.171-190

Kundani, A.,(1995), *Scheduling the Nation*, artykuł niepublikowany, Department of Media and Communications, Goldsmiths College.

McQuail, D., (2007), *Teoria komunikowania masowego* Warszawa Wydawnictwo Naukowe PWN

Morley, D., (2000), *Home Territories: Media, Mobility and Identity* London, Routledge

Challenges for International Broadcasting. Identity, Economics, Integration (1995), (eds. Elżbieta Olechowska, Howard Aster) Oakville, Buffalo, Mosaic Press

Olechowska, E., (2007), *The Age of International Radio: Radio Canada International (1945-2007)* Oakville, Buffalo, Mosaic Press

Pszenicki, K., (2009), *Tu Mówi Londyn. Historia Sekcji Polskiej BBC* Warszawa Rosner i wspólnicy

Robins, K., (2006), *Transnational Media, Cultural Diversity and New Public Cultures*, Research Paper No, 7, The Challenge of Transcultural Diversities, Council of Europe, http://www.bred.net/cac_bred/AppPHP/modules/publications/files/kevin_robins_summary_part_ii.doc

Wertenstein-Żułowski J., (1993), *Między nadzieją a rozpaczą: rock. młodzież, społeczeństwo* Warszawa Instytut Kultury

